טעמא דאיכא כתב הא ליכא כתב לא. ומ״ת הא דבעי׳ דאיכא כתב משום דחזר ואמר שטר פסים הוא וכי האי גוונא הכא גבי נייר חלק אם חזר ואמר נייר חלק הוא היה נאמן אבל לעולם כ״ז שאמר גט הוא מגורשת ולא קשה מידי לשמואל וי״ל [דכיון] דס״ד השתא דמגורשת ודאי קאמר שמואל א״כ לא חשיב ריעותא במאי שהוא נייר חלק וא״כ כשחזר ואמר נמי נייר חלק הוא אית לן למימר דלאו כל הימנו לאוסרה כמו היכא דאיכא כתב ומ״ת והיכי ס״ד דמגורשת ודאי קאמר כיון דנראה שהוא נייר חלק וי״ל כיון דאמר ה״ז גיטך בדבר מועט מהימנינן לבעל כי היכי דאמרינן [יא] בעל שאמר גירשתי אשתי נאמן הואיל ובידו לגרשה א״נ דאיירי דקרייה בי תרי מעיקרא ועיילי לבי ידיה ואפקיה דלא חיישינן דלמא חלפיה ונייר חלק דקאמר שמואל לא בשעת נתינה ראו שהוא נייר חלק דא״כ אפילו היה ודאי כתוב במי מילין אינו גט כיון דבשעת נתינה כבר נבלעו האותיות כדאמר בסמוך כי פליט מאי הוי השתא הוא דפליט דלא שעה אחת אחר נתינה כשיעור שהאותיות יכולות להבלע ראו שהיה נייר חלק ועוד י״ל דבשעת נתינה ראו מרחוק ודומה להם נייר חלק ושמא אם היו מעיינין היו האותיות ניכרים: **מיא** דנרא. פי׳ ר״ח מי קליפת רימון וכן בערוך [יב]: **ושמואל** נמי חיישינן קאמר. השתא לא צריכי לאוקמי בדבקייה דכי לא בדקייה נמי איכא למיחש ומיהו ודאי אי בדקייה ולא פליט לאו כלום הוא: **צריכי** למיקרייה. קודם נתינה איירי מדמשני בסמוך לא צריכא דלבתר דקרייה עייליה כו׳ ואי לא קרייה נראה דלא הוי גט [א] מדלא משני הכ״ע דלא קרייה משמע דאי לא קרייה אינה מגורשת וא״ת דתנן לקמן בהזורק (דף פ.) כתב גט לאיש ושובר לאשה וטעה ונתן כו׳ ולאחר זמן גט יוצא מתחת ידי האיש ושובר מיד האשה תלא מזה ומזה ודייק עלה בהאשה רבה (יבמות דף לא:) מאי הוה לה למעבד ומשני איבעי לה לאקרויי גיטא והשתא אי לא קרייה אפי׳ לא הוחלפה להם [ב] אינה מגורשת וי״ל דהכי דאסורה לינשא בדלא קרייה מ״מ אם נשאת לא תצא אי נמי התם [ג] בעיילה לבי ידיה [ד] וקנסינן לה דאיבעי (יא) למיהדר מיד לאקרויי או לאחר נתינה מאחר שבאה לידי קלקול [ה] ומיהו אינה אסורה לינשא אי לא קראה [ו] שנית כדאמר הכא לאו כל הימנו לאוסרה [ז] אע״ג דעל כרחיך לא קראה בתר הכי [ח] והיה רגיל ר״י לקרות קודם הנתינה ולאחר הנתינה [ט] ומיהו פשיטא דאי לא קראה קודם הנתינה וקראה לאחר הנתינה דבר פשוט הוא דמגורשת: אי

[יא] תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמה חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמים ושאין יודעין לחתום כו׳ אמר ר״ש בן גמליאל במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין א״ר אלעזר מ״ט דרבן שמעון בן גמליאל שלא יהו בנות ישראל עגונות אמר רבא [א]הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה ואלא כמאן כרבנן והא ההוא דעבד עובדא בשאר שטרות ונגדיה רב פפא תרגימו אקריאה. פי׳ רב גמדא דאמר הלכה כרבנן אקריאה שאם יודעים לחתום ואף ע״פ שאינן יודעים לקרוא שפיר דמי וקרו קמייהו אחריני וחתמי כרבנן ורב פפא בשאין יודעין לחתום. רב יהודה קרי וחתים. פי׳ זקן היה וקמו עיניו וכשהיה צריך לחתום עד או דיין היה מצער בקריאת השטר וקוראהו וחותם א״ל עולא לא צריכת דהא ר׳ אלעזר מרה דארעא דישראל הוא מקרי קמיה וחתים. פי׳ בשלהי פ׳ כל היד מפרש למה יקרא מרה דארעא דישראל שהיה בקי להכיר דם הנדה רב נחמן קרו קמיה סופרי דייני וחתים ודוקא רב נחמן וסופרי דייני דאית להו אימתא אבל רב נחמן וסופרי אחריני לא אי נמי סופרי דייני ואיניש אחרינא לא. פי׳ רב נחמן הוה חתנא דבי נשיאה והיה ממונה דיין מפי ראש הגלות וסופרי הדיינים יראים ממנו ולא משקרי: רב כהנא כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעביד בערכאות של גוים קרי ליה לשני גוים זה שלא בפני זה במסיח לפי תומו ומגביה ביה מבני חרי על [ידי] חותמיו שהיו גוים דלא מפקי ליה לקלא ומ״ה לא גבי ביה אלא מבני חרי: אמר רב אמי אמר לי הונא בר נתן הכי אמר אמימר האי שטרא פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל מגבינא ביה ממשעבדי. פי׳ דכיון דישראל חתימי ביה מפיק ליה לקלא והא לא ידעי למקרי בדידעי והא בעינא כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדעפיצן והא בעינן שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר ואלא מאי קמ״ל דבכל לשון כשר

[ב] תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמה חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמים ושאין יודעין לחתום כו׳ אמר ר״ש בן גמליאל במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין א״ר אלעזר מ״ט דרבן שמעון בן גמליאל שלא יהו בנות ישראל עגונות אמר רבא [א]הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה ואלא כמאן כרבנן והא ההוא דעבד עובדא בשאר שטרות ונגדיה רב פפא בשאר שטרות דלא יודעין לקרות לפניהם והן חותמין אמר רשב״ג בד״א בגיטי נשים וכו׳ כדלעיל. א״ר אלעזר מ״ט דרשב״ג שלא יהו בנות ישראל עגונות אמר רבא הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה כרשב״ג ואלא כמאן כרבנן והא ההוא דעבד עובדא בשא׳ שטרות ונגדיה רב פפא תרגימו אקריאה. פי׳ רב גמדא דאמר הלכה כרבנן אקריאה שאם יודעים לחתום ואף ע״פ שאינן יודעים לקרוא שפיר דמי וקרו קמייהו אחריני וחתמי כרבנן ורב פפא בשאין יודעין לחתום. רב יהודה קרי וחתים. פי׳ זקן היה וקמו עיניו וכשהיה צריך לחתום עד או דיין היה מצער בקריאת השטר וקוראהו וחותם א״ל עולא לא צריכת דהא ר׳ אלעזר מרה דארעא דישראל הוא מקרי קמיה וחתים. פי׳ בשלהי פ׳ כל היד מפרש למה יקרא מרה דארעא דישראל שהיה בקי להכיר דם הנדה רב נחמן קרו קמיה סופרי דייני וחתים ודוקא רב נחמן וסופרי דייני דאית להו אימתא אבל רב נחמן וסופרי אחריני לא אי נמי סופרי דייני ואיניש אחרינא לא. פי׳ רב נחמן הוה חתנא דבי נשיאה והיה ממונה דיין מפי ראש הגלות וסופרי הדיינים יראים ממנו ולא משקרי: רב כהנא כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעביד בערכאות של גוים קרי ליה לשני גוים זה שלא בפני זה במסיח לפי תומו ומגביה ביה מבני חרי על [ידי] חותמיו שהיו גוים דלא מפקי ליה לקלא ומ״ה לא גבי ביה אלא מבני חרי: אמר רב אמי אמר לי הונא בר נתן הכי אמר אמימר האי שטרא פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל מגבינא ביה ממשעבדי. פי׳ דכיון דישראל חתימי ביה מפיק ליה לקלא והא לא ידעי למקרי בדידעי והא בעינא כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדעפיצן והא בעינן שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר ואלא מאי קמ״ל דבכל לשון כשר

צריכי למיקרייה מיתיבי [ה]״ז גיטך ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד וחזר ואמר שטר פסים הוא שטר אמנה הוא מגורשת ולא כל הימנו לאוסרה ואי אמרת צריכי למיקרייה בתר דקריוה מי מצי אמר לה הכי [ב]לא צריכא דבתר דקריוה עייליה לבי ידיה ואפקיה מהו דתימא חלופי חלפיה קמ״ל ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו לביני דני אשתכח מזוזתא אמר רב נחמן [ל]מזוזתא ביני דני לא שכיחא וה״מ דאשתכח חדא אבל ב׳ ג׳ מדהא הואי הא נמי הואי וגיטא אימור עכברים שקלוה ההוא גברא דעל לבי כנישתא שקל ספר תורה יהיב לה לדביתהו ואמר לה הא גיטך אמר רב יוסף למאי ליחוש לה אי משום מי מילין אין מי מילין על גבי מי מילין אי

האבד וחזר ואמר שטר פסים הוא שטר אמנה הוא מגורשת לא כל הימנו לאוסרה ואי אמרת צריכי למיקרייה לבתר דקרייה מי מצי א״ל הכי לא צריכא דבתר דקריוה עייליה לבי ידיה ואפקיה מהו דתימא ליחוש דילמא חלופי׳ חלפיה קמ״ל:

טעמא דאיכא כתב הא ליכא כתב לא. ומ״ת הא דבעי׳ דאיכא כתב משום דחזר ואמר שטר פסים הוא וכי האי גוונא הכא גבי נייר חלק אם חזר ואמר נייר חלק הוא היה נאמן אבל לעולם כ״ז שאמר גט הוא מגורשת ולא קשה מידי לשמואל וי״ל [דכיון] דס״ד השתא דמגורשת ודאי קאמר שמואל א״כ לא חשיב ריעותא במאי שהוא נייר חלק וא״כ כשחזר ואמר נמי נייר חלק הוא אית לן למימר דלאו כל הימנו לאוסרה כמו היכא דאיכא כתב ומ״ת והיכי ס״ד דמגורשת ודאי קאמר כיון דנראה שהוא נייר חלק וי״ל כיון דאמר ה״ז גיטך בדבר מועט מהימנינן לבעל כי היכי דאמרינן [יא] בעל שאמר גירשתי אשתי נאמן הואיל ובידו לגרשה א״נ דאיירי דקרייה בי תרי מעיקרא ועיילי לבי ידיה ואפקיה דלא חיישינן דלמא חלפיה ונייר חלק דקאמר שמואל לא בשעת נתינה ראו שהוא נייר חלק דא״כ אפילו היה ודאי כתוב במי מילין אינו גט כיון דבשעת נתינה כבר נבלעו האותיות כדאמר בסמוך כי פליט מאי הוי השתא הוא דפליט דלא שעה אחת אחר נתינה כשיעור שהאותיות יכולות להבלע ראו שהיה נייר חלק ועוד י״ל דבשעת נתינה ראו מרחוק ודומה להם נייר חלק ושמא אם היו מעיינין היו האותיות ניכרים: **מיא** דנרא. פי׳ ר״ח מי קליפת רימון וכן בערוך [יב]: **ושמואל** נמי חיישינן קאמר. השתא לא צריכי לאוקמי בדבקייה דכי לא בדקייה נמי איכא למיחש ומיהו ודאי אי בדקייה ולא פליט לאו כלום הוא: **צריכי** למיקרייה. קודם נתינה איירי מדמשני בסמוך לא צריכא דלבתר דקרייה עייליה כו׳ ואי לא קרייה נראה דלא הוי גט [א] מדלא משני הכ״ע דלא קרייה משמע דאי לא קרייה אינה מגורשת וא״ת דתנן לקמן בהזורק (דף פ.) כתב גט לאיש ושובר לאשה וטעה ונתן כו׳ ולאחר זמן גט יוצא מתחת ידי האיש ושובר מיד האשה תלא מזה ומזה ודייק עלה בהאשה רבה (יבמות דף לא:) מאי הוה לה למעבד ומשני איבעי לה לאקרויי גיטא והשתא אי לא קרייה אפי׳ לא הוחלפה להם [ב] אינה מגורשת וי״ל דהכי דאסורה לינשא בדלא קרייה מ״מ אם נשאת לא תצא אי נמי התם [ג] בעיילה לבי ידיה [ד] וקנסינן לה דאיבעי (יא) למיהדר מיד לאקרויי או לאחר נתינה מאחר שבאה לידי קלקול [ה] ומיהו אינה אסורה לינשא אי לא קראה [ו] שנית כדאמר הכא לאו כל הימנו לאוסרה [ז] אע״ג דעל כרחיך לא קראה בתר הכי [ח] והיה רגיל ר״י לקרות קודם הנתינה ולאחר הנתינה [ט] ומיהו פשיטא דאי לא קראה קודם הנתינה וקראה לאחר הנתינה דבר פשוט הוא דמגורשת: אי

[יא] תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמה חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמים ושאין יודעין לחתום כו׳ אמר ר״ש בן גמליאל במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין א״ר אלעזר מ״ט דרבן שמעון בן גמליאל שלא יהו בנות ישראל עגונות אמר רבא [א]הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה ואלא כמאן כרבנן והא ההוא דעבד עובדא בשאר שטרות ונגדיה רב פפא בשאר שטרות דלא יודעין לקרות לפניהם והן חותמין אמר רשב״ג בד״א בגיטי נשים וכו׳ כדלעיל. א״ר אלעזר מ״ט דרשב״ג שלא יהו בנות ישראל עגונות אמר רבא הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה כרשב״ג ואלא כמאן כרבנן והא ההוא דעבד עובדא בשא׳ שטרות ונגדיה רב פפא תרגימו אקריאה. פי׳ רב גמדא דאמר הלכה כרבנן אקריאה שאם יודעים לחתום ואף ע״פ שאינן יודעים לקרוא שפיר דמי וקרו קמייהו אחריני וחתמי כרבנן ורב פפא בשאין יודעין לחתום. רב יהודה קרי וחתים. פי׳ זקן היה וקמו עיניו וכשהיה צריך לחתום עד או דיין היה מצער בקריאת השטר וקוראהו וחותם א״ל עולא לא צריכת דהא ר׳ אלעזר מרה דארעא דישראל הוא מקרי קמיה וחתים. פי׳ בשלהי פ׳ כל היד מפרש למה יקרא מרה דארעא דישראל שהיה בקי להכיר דם הנדה רב נחמן קרו קמיה סופרי דייני וחתים ודוקא רב נחמן וסופרי דייני דאית להו אימתא אבל רב נחמן וסופרי אחריני לא אי נמי סופרי דייני ואיניש אחרינא לא. פי׳ רב נחמן הוה חתנא דבי נשיאה והיה ממונה דיין מפי ראש הגלות וסופרי הדיינים יראים ממנו ולא משקרי: רב כהנא כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעביד בערכאות של גוים קרי ליה לשני גוים זה שלא בפני זה במסיח לפי תומו ומגביה ביה מבני חרי על [ידי] חותמיו שהיו גוים דלא מפקי ליה לקלא ומ״ה לא גבי ביה אלא מבני חרי: אמר רב אמי אמר לי הונא בר נתן הכי אמר אמימר האי שטרא פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל מגבינא ביה ממשעבדי. פי׳ דכיון דישראל חתימי ביה מפיק ליה לקלא והא לא ידעי למקרי בדידעי והא בעינא כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדעפיצן והא בעינן שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר ואלא מאי קמ״ל דבכל לשון כשר

צריכי למיקרייה מיתיבי [ה]״ז גיטך ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד וחזר ואמר שטר פסים הוא שטר אמנה הוא מגורשת ולא כל הימנו לאוסרה ואי אמרת צריכי למיקרייה בתר דקריוה מי מצי אמר לה הכי [ב]לא צריכא דבתר דקריוה עייליה לבי ידיה ואפקיה מהו דתימא חלופי חלפיה קמ״ל ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו לביני דני אשתכח מזוזתא אמר רב נחמן [ל]מזוזתא ביני דני לא שכיחא וה״מ דאשתכח חדא אבל ב׳ ג׳ מדהא הואי הא נמי הואי וגיטא אימור עכברים שקלוה ההוא גברא דעל לבי כנישתא שקל ספר תורה יהיב לה לדביתהו ואמר לה הא גיטך אמר רב יוסף למאי ליחוש לה אי משום מי מילין אין מי מילין על גבי מי מילין אי

כווחיה דרב. דאמר מקרעין להן נייר: **ברבנן.** דמכשירי לכולהו: **ברגמא.** להא דרב גמדא: **אקרייאה.** שאם יודעין לחתום אע״פ שאין יודעין לקרות שפיר דמי וקרו קמייהו אחריני כרבנן ודרב כהנא בשאין יודעין לחתום ובגי׳ חתימה אמרן לדרב כהנא לעיל: **רב יהודה.** זקן היה ועיניו כהות וכשהיה צריך לחתום בעד או בדיין מלטער בקריאת שטר וקורהו וחותם: **מרא דארעא דישראל.** בקי מכל חבריו. ובמס׳ נדה מפרש אמאי קרי ליה מרא דארעא דישראל בפרק שני (דף כ:): **רב נחמן.** דיין היה ממונה מפי ריש גלותא וחתנא דבי נשיאה כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין קכד:) וסופרי הדיינים ירא׳ים ממנו ולא משקרי: **דעביד בערכאות.** וחותמיהם עובדי כוכבים דאכסרנא להו לעיל (י:): **ממשעבדי.** והא דאמרינן בפ׳ קמא [ט] מבני חורי ולא ממשעבדי בנעשה בהדיוט דלית ליה קלא: **דחתימו עליה סהדי ישראל.** וישראל עשאוהו אלא שכתבוהו לשון פרסי: **שכתבו.** כתב שלו: **בגיטין.** משום תקנת עגונות: **שמא במי מילין כתבוהו.** ונבלעו ואמרן לעילא [יא] כתבו במי טריא ואפילו כשר: **נייר.** סתם נייר של עשבים הוא ולא קלף מעובד עפיס דאי עפיץ הא אמרן [ב] אין מי מילין על גבי מי מילין: **שטר פסים.** שטר פיוסים שאומר לחבירו אוהבו ומאמינו שיכתוב לו על עצמו שטר חוב כדי שילאה עשיר: **שטר אמנה.** שכתב גלות ולא לוה והאמינו לוה למלוה שלא יתבענו אלא אם כן ילוה ומסר לו את השטר: **לאוסרה.** משום אשתו: **הא ליכא כתב לא.** דאי בנייר חלק נמי אמרינן מגורשת מכדי תנא אתא לאשמועינן דאע״ג דלא אקרינא אי גיטא הוי אי לא כיון דאמר לה גיטא הוא לא הדר ביה תו ומחזקינן דגיטא הוא ואי בנייר חלק נמי סבירא ליה הכי לאשמועינן רבותא יתירתא דנייר חלק: **כי אמר שמואל.** נמי שמגורשת לא בשתמא אלא בדקינא ליה לנייר: **במיא דנרא.** לבע שקורין פוייל״י ומעבירים מי הלבע עליו ופולט אותיות שבלע ונראות: **השתא הוא דפליט.** וכשהיו בלועות לא היה כתב: **חיישינן.** שמא לא נבלעו יפה ואם מת אסורה לכהן וחוללת ולא מתייבמת דספק גרושה היא: **הני כי תרי.** עדי מסירה: **לבי ידיה.** תחת כנפיו: **לא שליח.** וזו היא שזרק זה ואין לחוש שמא גט זרק לה ואבד: **אכל תרתי פלגא.** ואנו ראינו שזה לא זרק אלא כתב אחד: **מדהא הואי.** על כרחך חדא הוא התם מעיקרא ומדהא הואי חבריתה נמי אמרינן הואי התם וזה גט זרק ואימא עכברים שקלוה: **משום מי מילין.** שמא כתב לה גט מבחוץ ואינו מיכר: **אין מי מילין כו׳.** וכל גוילים של ס״ת שלהם עבודים בעפצים: כריתות

[ט] לעיל ט:, [ז] [ומא ט: נדה כ:], [ח] [לקמן כח: וש״נ], [ד] [לעיל יח.], [ה] [לקמן פז:], [ו] [עי׳ תוספות קדושין נ: ד״ה ה״ג מקדשי וכו׳ ותוס׳ לקמן מ: ד״ה חייסינן], [ז] [תוס׳ פ״ו ע״ב], [ח] [דף יח.], [ט] [ע״ח], [י] [לעיל ע״ח], [יא] [ב״ב קלד:], [יב] [ערך נרא ג׳ ע״ב],

גליון הש״ס

גמ׳ שמואל נמי חיישינן קאמר. ע׳ לקמן דף מ׳ ע״ב תד״ה חיישינן:

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה צריכי וכו׳ דאיכא לה למיהדר:

לעזי רש״י

פוייל״י [פויי״ל]. צבע (ארגמן).

מוסף רש״י

מקרעין להן נייר חלק. מסרטין ורוממין בסכין על הנייר את שמות העדים ובאין העדים וממלאין את הקרעים דיו (לעיל ט:). בגיטי נשים. משום תקנת עגונות, שמא ילכה זה המגרש לפרס ביס או מסוכן שרולה שלא מזקק ליבוס (שם). והא בעינן כתב שאינו יכול להזדייף. שיהא הקלף מתוקן בעפצים בשעת עיבודו שעושים אותו שחור ושוב אין אדם עושה בה מחק וחוזר וכותב עליו, מפני שהוא עכב, וקלפי פרמיים אינם מעובדים בעפצין שקורין גל״ם ואדם יכול למחוק כתבו ומניח חתימת העדים וכותב למעלה ממנו הרבה (לעיל יא.). מעניינו של שטר בשיטה אחרונה. כדאמרינן בגט פשוט (ב״ב קסא:) וקינגא מן פלוני אכל מה דכתוב ומפורש לעיל (לעיל יא.). בדמהדר. שמוחזק בשיטה אחרונה (שם).

מוסף תוספות

א. ואסורה להנשא. תוס׳ הרא״ש. ב. הרא״ש כתוב: נתן הבעל הגט לאשה. ג. בדקרייה ובתר הכי. תוס׳ הרא״ש. ד. ואפקיה. תוס׳ הרא״ש. ה. והיא היתה יכולה לתקן בקריאה זו בדבר מועט, קנסינן לה כדאשכחן התם גבי וכו׳. תוס׳ הרא״ש. ו. דלא חיישינן לאיחלופי עד דידענן דאחליף. שם. ז. ולומר שטר אמנה הוא. תוס׳ הרא״ש. ח. דאי קרייה לא מצי אמר הכי. תוס׳ הרא״ש. ט. קודם נתינה מהא דהכא, ואחר נתינה מההיא דהאשה רבה. רשב״א.

פסקי רי״ד (המשך)

אמר אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא הני בי תרי דיהבי גיטא קמייהו צריכי למיקרייה מיתיבי הרי זה גיטיך נטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר

פסקי רי״ד

תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעים לחתום מקרעין להם נייר חלק וממלאים הקרעים דיו אמר רשב״ג בד״א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר שטרות אם יודעים לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמיה חסורי מחסרא והכי קתני ושאין יודעין לקרות קורין לפניהם והן חותמין אמר רשב״ג בד״א בגיטי נשים וכו׳ כדלעיל. א״ר אלעזר מ״ט דרשב״ג שלא יהו בנות ישראל עגונות אמר רבא הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה כרשב״ג ואלא כמאן כרבנן והא ההוא דעבד עובדא בשא׳ שטרות ונגדיה רב פפא תרגימו אקריאה. פי׳ רב גמדא דאמר הלכה כרבנן אקריאה שאם יודעים לחתום ואף ע״פ שאינן יודעים לקרוא שפיר דמי וקרו קמייהו אחריני וחתמי כרבנן ורב פפא בשאין יודעין לחתום. רב יהודה קרי וחתים. פי׳ זקן היה וקמו עיניו וכשהיה צריך לחתום עד או דיין היה מצער בקריאת השטר וקוראהו וחותם א״ל עולא לא צריכת דהא ר׳ אלעזר מרה דארעא דישראל הוא מקרי קמיה וחתים. פי׳ בשלהי פ׳ כל היד מפרש למה יקרא מרה דארעא דישראל שהיה בקי להכיר דם הנדה רב נחמן קרו קמיה סופרי דייני וחתים ודוקא רב נחמן וסופרי דייני דאית להו אימתא אבל רב נחמן וסופרי אחריני לא אי נמי סופרי דייני ואיניש אחרינא לא. פי׳ רב נחמן הוה חתנא דבי נשיאה והיה ממונה דיין מפי ראש הגלות וסופרי הדיינים יראים ממנו ולא משקרי: רב כהנא כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעביד בערכאות של גוים קרי ליה לשני גוים זה שלא בפני זה במסיח לפי תומו ומגביה ביה מבני חרי על [ידי] חותמיו שהיו גוים דלא מפקי ליה לקלא ומ״ה לא גבי ביה אלא מבני חרי: אמר רב אמי אמר לי הונא בר נתן הכי אמר אמימר האי שטרא פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל מגבינא ביה ממשעבדי. פי׳ דכיון דישראל חתימי ביה מפיק ליה לקלא והא לא ידעי למקרי בדידעי והא בעינא כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדעפיצן והא בעינן שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר ואלא מאי קמ״ל דבכל לשון כשר

מסורת הש״ס

[א] לעיל ט:, [ב] [ומא ט: נדה כ:], [ג] [לקמן כח: וש״נ], [ד] [לעיל יח.], [ה] [לקמן פז:], [ו] [עי׳ תוספות קדושין נ: ד״ה ה״ג מקדשי וכו׳ ותוס׳ לקמן מ: ד״ה חייסינן], [ז] [תוס׳ פ״ו ע״ב], [ח] [דף יח.], [ט] [ע״ח], [י] [לעיל ע״ח], [יא] [ב״ב קלד:], [יב] [ערך נרא ג׳ ע״ב],